

Олександра Орлова

Нечуй Невмирущий

Малювала Грася Олійко

УДК 82-93
О-66

Мій Ба і всім нашим котам

Орлова Олександра

О-66 Нечуй Невмирущий / Олександра Орлова. — Харків : Вид-во «Ранок», 2019. — 72 с.

ISBN 978-617-09-5002-4

Літо Остап проводить із бабусею на дачі. Там у нього є все, що робить канікули ідеальними: прикольна Ба, веселі вихідні з татом, найкращий друг Лесь і постійні пригоди. А якось до двору прибивається кіт. Остап прозиває його Нечуєм — за вперте прагнення не чути інших. Дізнавшись від бабусі, що коти мають дев'ять життів, хлопчик вирішує пильнувати за життями Нечуя, щоб перевірити цю теорію. Весела й інтригуюча повість Олександри Орлової занурить вас у літо, пригоди, канікули, а також нагадає про цінність дружби та примирення, любові й жертвності, милосердя і турботи про найближчих.

УДК 82-93

ISBN 978-617-09-5002-4

© Орлова О., текст, 2019
© Олійко Г., іл., 2019
© ТОВ Видавництво «Ранок», 2019

Другий рік поспіль Остапа відвозили до Ба на дачу на все літо. І так само другий рік мама не спілкувалася з Ба, Ба не ходила на роботу, а дача, на яку колись усі разом їздили смажити шашлики та купатися в річці, стала для Ба домом і все частіше називалася просто «селом».

Ба казала, що це пенсія, а тато наполягав, що в Ба відбувся дауншифтинг. Останнє слово здавалося Остапові значно цікавішим, але, так чи інак, воно означало, що Ба більше не носить напарфумлені костюми й туфлі на підборах, не стриже волосся рівним з усіх боків каре, що вона більше не директорка в офісі, куди скляний ліфт піднімається рівно одинадцять секунд і де всі з Остапом страшенно привітні. Ні, тепер Ба носила джинси й футболки, а зачіска в неї була сива й дуже коротка.

Звісно, Ба була крута як на бабусю. Особливо, як на бабусю в селі. Так навіть Лесь казав. А Лесь знався на бабусах — у нього їх було дві: звичайна та пра. Також він знався на крутості, адже був старший за Остапа майже на два місяці й мав власний айпад із купою ігор. Щоправда, зараз йому дозволяли грати тільки годину на день, бо, як казала Лесева мама, «не для того їх із молодшим братом відсиляли в село, щоб вони глипали в екран, а для того, щоб набиралися здоров'я!» У Остапа була така сама місія: набиратися здоров'я. Тож вони з Лесем дуже швидко зійшлися.

Цілий день хлопці могли ганяти на велах, які Лесь круто називав роверами, бігати по саду, збиваючи з гілок зелені грушки, сидіти на паркані чи валятися на березі річки. А коли приїздив Остапів тато, починалася справжня тусня: можна було досхочу купатися, длубатися в прибережному намулі, обмазуючись багною, як «викапані пігмеї», і геть не зважати на невдоволення Ба. Бо тато-співучасник приймав удар на себе та вправно вів із нею перемовини.

— Ма, — казав він до Ба, — та ж канікули! Згадай себе малою.

— О-о, — кривилася Ба. — Я тільки козам хвости крутила — ото й уся розвага.

Потім Лесь розповідав, що пробував крутнути хвоста сусідській козі Аделі. Так вона вивернулася — і як буцне його в лоба! Аж зірочки закрутилися перед очима, як у мультику. «Добре, що на роги не взяла, бо став би як гудзик — із двома дірками», — казав Лесь. Остапові й самому кортіло «крутнути» та «зірочки», але надто вже Аделя лякала його своїм виглядом із будь-якого боку, а особливо ззаду.

Найбільше хлопцям подобалися вечірні посиденьки біля багаття, які влаштовував Остапів тато. Вони смажили все, що можна було насадити на палички, їли, обпікаючи пальці й губи, а потім пили духмяний чай і розповідали всілякі моторошні історії про клешопалих вовчаків, болотяних крокопотамів і ненажерливих пухнастопалих ящерів.

— Чого це вони пухнастопали? — питався Остап у тата.

— Вводять в оману, — озивався той. — Підкрадаються задом — ну чисто тобі хом'ячки, а спереду зуби — о-о-отакі!

Навіть Ба від такого пирскала сміхом, а хлопці зойкали, підступно щипали один одного, хихотіли, проте часом усе-таки сторожко прислухалися до навколишніх звуків і вглядалися в густу теплу темряву.

Одного такого вечора, посеред страшної оповідки про лупатого качкобана, Лесь смикнув Остапа, тицяючи пальцем у куці з боку річки, звідки світилися два жовто-зелені ока. Тато спинився на півслові, намагаючи дровиняку для захисту, але з темряви вийшло не химерне створіння п'ятьми, а дрібний і злодійкуватий на вигляд кіт.

— Очеретяний! — оголосив тато й замість дровиняки кинув коту шматок печеної картоплі.

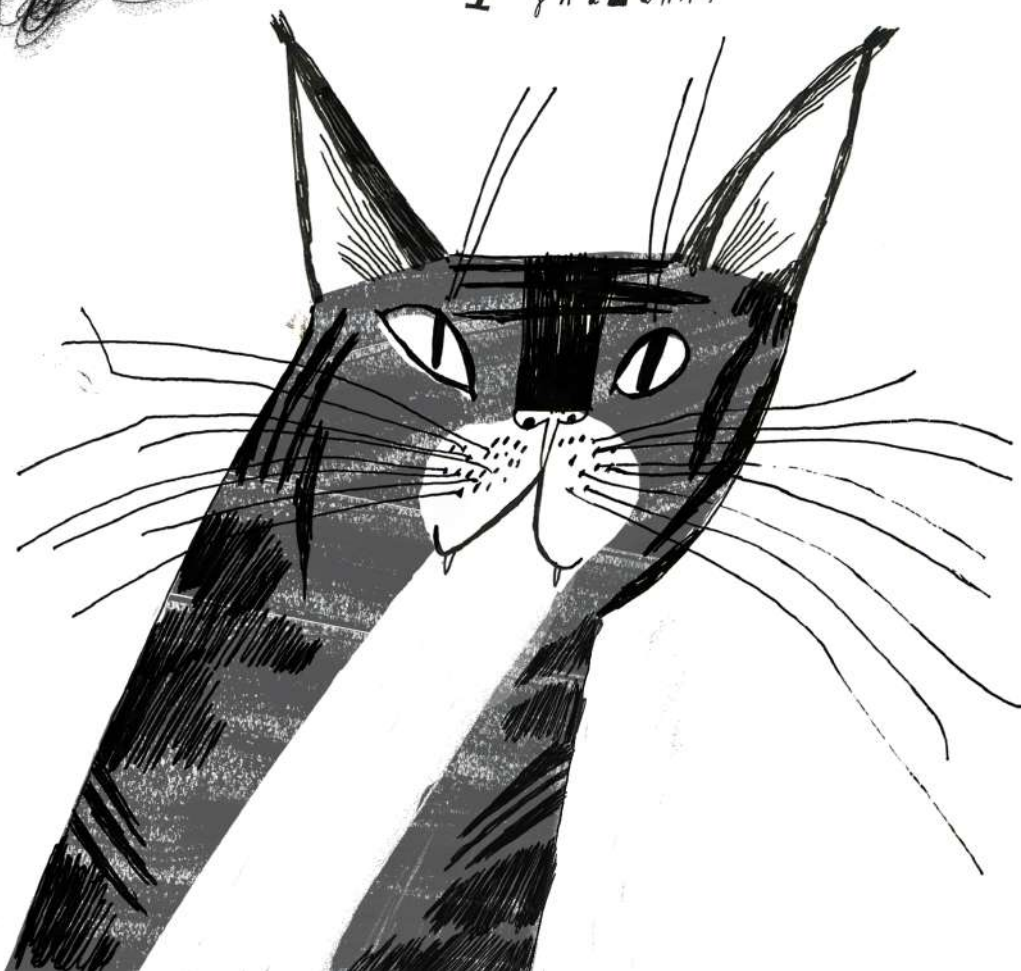
Кіт понюхав картоплю, із виглядом «нема дурних таке їсти» підійшов до Ба й потерся об її ноги, а потім

Н Е Ч У Й

ВУСА:

27 ц і л и х

1 з л и з н и й

припав до шкірок від сала, які хлопці повикидали на землю. Так у Ба з'явився кіт.

Спочатку йому дали ім'я Хаус, бо так справді називають очеретяних котів із джунглів (хоча, звісно, ніякий він був не очеретяний). Але на «Хаус» кіт не озивався, як і на «киць-киць», «на-на» чи «пс-пс». Навіть на «йди їсти» не реагував.

— Глухий, чи що? — знизала плечима Ба, насипаючи їжу в котячу миску.

— Він — Нечуй! — гукнув Остап, хапаючи kota під лапи й несучи до наїдків.

— Точно! Ненажерливий і пухнастопопий, — хихотнула Ба, дивлячись, як кіт наминає за обидві щоки.

Із Нечуєм життя стало цікавішим. Тепер Остап не так нудьгував, якщо Лесь їздив кудись із батьками чи стирчав свою законну годину вдома з айпадом. Із котом можна було гратися, рахувати його вуса чи просто гладити й чухати. Але найбільша користь від Нечуя була ввечері, коли він уможувався в Ба на колінах, поки та читала Остапові «Гаррі Поттера». Прикута до крісла Ба могла прочитати два чи три розділи.

— Скільки оце можна мене гнобити? — бурчала, перегортаючи сторінку. — Читай уже сам, Остапе, ти ж умієш!

— Ну, Ба-а-а, я ж читаю. Он, — він зиркав на невеличку барвисту читанку на тумбі, яку гортав, коли вже зовсім не мав чим себе зайняти чи згадував, що обіцяв мамі читати. — А про Гаррі тобі ж самій цікаво!

— Гм, — зводила брови Ба, але не проганяла Нечуя з колін і продовжувала.

III

Якось Ба сказала Остапові, що в кота дев'ять життів.

— І в Нечуя? — не повірив він.

— У всіх котів, — відмахнулася Ба.

— Ого, — відповів Остап, розглядаючи сонного кота з усіх боків.

Коротке рябе хутро, куций хвіст із темними смугами, лапи, вуха, рожевий ніс, муркоче щось уві сні — звідки там дев'ять життів?

Та вже наступного дня Нечуй влаштував перевірку твердження Ба: зістрибнув з навісу над верандою. Той навіс ще торік лагодив тато. Так Ба весь час повторювала: «Впадеш і вб'єшся!» Нечуй не вбився. Лишень принишк на хвилю, трохи обтрусився, наче скинув із себе щось зайве, та й пішов, мов так і треба.

Остап дістав із кишені записник, який перед канікулами дала мама, записав олівцем згори на чистій сторінці «Нечуй 9» і замалював політ кота з навісу. Вийшло непогано та досить кумедно, хоч на правду Нечуй і не летів зірочкою з випростаними навсібіч лапами та хвостом.

Узагалі-то мама просила малювати й записувати особисті думки та мрії, але Остапові кортіло поділитися чимось цікавим. Наприклад, спостереженнями за котом.

Мама працювала в лабораторії. Там вона носила білий халат, що пахнув чимось загадковим, і окуляри, у яких вона здавалася дуже серйозною. У лабораторії мама проводила експерименти та спостереження. Часом Остапові не вистачало мами та кортіло, щоб

IV

вона приїздила на вихідні разом із татом. Проте вона постійно повторювала, що зайнята на роботі. Направду ж мама не приїздила через Ба — щось у них таке трапилося, що вони не ладнали та зовсім не бачилися.

З-за паркана визирнув Лесь.

— Агов, що тут у тебе? — спитав, демонструючи побите коліно, наче то була чемпіонська медаль.

— Цей... ста-ти-сти-ка, — діловито відповів Остап, намагаючись не витріщатися на Лесеве коліно. — У Нечуя дев'ять життів. Щойно одне тю-тю, але ще вісім лишилося.

— Ого, — вирячився Лесь, — як у комп'ютерній грі! А що з ним сталося?

— Та он — з навісу гепнувся. І нічо.

— Ого, — повторив Лесь. — А якщо з даху кинути?

— А сам стрибнеш?

— Я? Не. Лячно.

— От і Нечую лячно. Це тобі, Лесю, не експеримент, а спостереження.

— А можна з тобою?

— Спостерігати?

— Ага.

— Ну давай.

До самого вечора хлопці ходили слідом за Нечуєм. Кіт гуляв серед курей, їв, що давала Ба, закусував тим, що підкидали Остап із Лесем, спав на лавці під деревом, стрибав за жабами біля річки, ховався від переслідувачів у високій траві та жодного разу не ризикнув хоч би одним зі своїх життів.

— Завтра продовжимо! — сказав Остап, прощаючись із Лесем.

Той у відповідь тільки пхекнув і поліз через паркан.

Наступного дня, щойно Нечуй помітив за собою «хвіст», він почав його активно «скидати». Не гірше, ніж у шпигунських фільмах. Тікав, плував сліди, зникав за рогом.

Але «хвіст» був не лише в kota. За хлопцями весь час тягався Михась — тихий, як миша, та незграбний, як ведмідь, п'ятирічний брат Леся. Йому кортіло насолоджуватися пригодами разом зі старшим братом, тоді як Лесеві аж ніяк не могла принести насолоду жодна пригода поруч із меншим братом. Остап думки друга розділяв, хоча й мав певні симпатії до Михася. Поки хлопці правдами й неправдами намагалися позбутися малого, кіт таки зник за рогом. Остап із Лесем не бачили його аж до сутінків, коли раптом почули несамовитий вереск.

— Нря-а-а-ав, ня-ав! — кричав хтось на стежці за хвірткою голосом очманілого Нечуя.

Коли хлопці наблизилися до хвіртки, то лише побачили, як кілька здоровенних тіней кинулися на купу, закрутилися та здійняли куряву.

— А-а-а-а! — крикнув хтось голосом очманілого Леся.

Остап глянув на переляканого друга, тоді на купу, що миттю розпалася на трьох звичайних котів, залишивши по собі Нечуя, котрий припав до землі, — і кинувся до kota.

— Живий? — обережно спитав Лесь.

КОТЯЧИЙ БАТЛ

Нечуй 8

— Не знаю, — відказав Остап, обмацуючи кота, що, здається, не дихав.

Раптом Нечуй сіпнувся, наче опритомнівши, відбився лапою, залишивши хлопцеві три подряпини, і побіг у темряву.

— Отак коти оживають, — задоволено сказав Остап.

Увечері, коли густо намазані зеленкою подряпини перестали пекти, він намалював у записнику доволі вражаючу котобійку та підписав: «Котячий батл. Нечуй 8».

V

Тиждень поспіль Остап із Лесем провели в засідках, переслідуючи Нечуя. Щоправда, кіт майстерно позбувався спостерігачів, вправно ховався чи тікав, а іноді й сам атакував хлопців у їхній засідці, тож було незрозуміло, хто за ким узагалі стежить. До всього треба було постійно щось вигадувати, аби відкараскатися від Михася. Лесь у цьому був мастак — певно, досвід старшого брата давався взнаки: миттєво вигадував малому доручення, залякував усілякими нісенітницями чи задобрював смаколикама та дрібничками.

— Слухай, Михасю, ану знайди мені такий самий патик, тільки довший і без гілок!

— Малий, а ти знаєш, що отут — прямісінько де ти сидиш — ми нещодавно бачили гігантського земледуха з о-отакими клешнями?!

— Михасю, братику, якщо ти просто зараз підеш і десь гарненько сховаєшся, я тобі дам дві «Шалені бджілки» та рукавицю Спайдермена.

Однак Михась недовірливо ставився до більшості Лесевих маневрів. Певно, досвід молодшого брата давався взнаки.

Чергова халепа сталася з Нечуєм через Ба. Суботнього ранку вона принесла молока від сусідської кози Аделі. Жбан стояв у холодку, накритий марлею, поки бабуся теревенила телефоном із татом, даючи вказівки, що купити дорогою до села.

Нечуй підкрався безшумно, як ніндзя. Став на задні лапи, вперся передніми в край посудини й тицьнув мордою в марлю. За хвилику голова разом з марлею занурилася в жбан, але щось пішло не так, і раптом він весь опинився в молочній пастці. Остап із Лесем бачили те все на власні очі й прожогом кинулися до kota.

Нечуй лишив по собі тільки кола на молоці, але за мить зі жбана вистрибнуло мокре страховидло й помчало, не розбираючи дороги, з марлею на хвості. Цього разу бабуся кричала мов очманіла, а хлопці качалися зі сміху. Коли приїхав Остапів тато, сміявся й він, примовляючи, що кіт іще й омолодився після купання у свіжому молоці.

Так записник Остапа поповнився ще одним малюнком під назвою *«Молочне занурення. Нечуй 7»*.

Тато погортав сторінки нотатника, неабияк потішився з Остапової творчості й сказав, що то вже ніякий не записник, а щоденник спостережень або й скетчбук.

Після останньої пригоди хлопці не бачили kota понад тиждень.

— Може, він десь скапарився, пропав? — розмірковував Лесь, колупаючи засохлу вавку на коліні.

— Без нас? Ну не! — не вірив Остап.

Тим часом вони влаштували собі чудове сховище від Михася — у сараї, що стояв на сусідській межі. Там без діла валявся різний мотлох і старі іржаві інструменти. Світло проникало в сарай крізь шпарини між дошками та вічка в даху. У ньому клубочилися

мільйони порошинок, від яких крутило в носі й хотілося сміятися або чхати. Лесеві з Остапом така атмосфера видавалася таємничою й дорослою.

Вони розклали посеред сараю багаття — не справжнє, просто купу гілок упереміш із червоною пряжею, яку надибали в найтемнішому закутку. Сиділи поруч, розповідали татові жахастики, мріяли вголос і волали «індіанські» пісні чи магичні заклинання, які вигадували на ходу. Коли ж Михась тинявся біля сараю та кликав хлопців, не здогадуючись, що вони всередині, Остап із Лесем змовницьки шепотілися й давилися від сміху.

VI

Одного ранку Нечуй виліз із-під Лесевого паркана й зарепетував голодним голосом.

— Де ти тинялося, неподобство? — спитала Ба, шукаючи його миску на веранді.

Кіт удав, що не почув образи, і пішов обтирати ноги Остапові.

Після знищення всіх наїдків, яких не пошкодувала Ба, Нечуй умив лапою вуса, вмовстився на її гумаках під лавкою та заснув із солодким муркотом.

Відтак «блудний свин», як звала його Ба, чимдуж намагався скидатися на найнуднішого, байдужого до пригод кота. Але ось на вихідні приїхав тато з розкішним надувним човном.

— Що, пірати, поїдете зі мною на риболовлю? — хитро підморгнув він Остапові з Лесем.

— Круто! Авжеж! — погодилися хлопці. Тим паче, до човна тато мав великий мотор, який, за словами Ба, мав їх усіх повбивати.

— Ба, ти надто часто думаєш про смерть, — заважив Остап.

— Поживеш стільки, як я, і не таке заспіваєш.

— А скільки вам? Років сто? — спитав Михась, який нишком прилаштувався до хлопців.

Тато пирснув, а Ба похитала головою й показала язика.

Ба не була старою, хоча коли вона жила в місті та працювала в офісі, то, без сумніву, здавалася

молодшою. Її навіть іноді вважали Остаповою мамою. А от дідусь, коли захворів, справді виглядав років на сто. Він старішав швидко, мов зачарований, із кожним днем ставав меншим, чужішим і зрештою вмер від тієї старості. Тоді Ба стала якоюсь колючою й неухажною — такою, що мама казала: «Я з нею не можу!». А потім одного дня Ба вирішила переїхати з міста на дачу.

— Я тут росла, — розповідала вона Остапові, смикаючи бур'яни на грядці. — Ось тут стояла стара хата, а там був загін із козами. А ще в садку дід Остап, на честь якого тебе назвали, мав вулики.

— А в нас будуть вулики? — запитав Остап, приглядаючись, чи не достигла яка суниця.

— Я з ними не вмю вправлятися. Але, може, на наступний рік заведемо кіз — красивих, камерунських.

— Отих, що по деревах уміють лазити? — уточнив Остап.

— Ага, їх. Але най тільки мені на черешню полізуть! — Ба скрутила кулак, а онук засміявся з її суворого вигляду.

Ба була зовсім не страшна, на правду не сердита й точно не стара. Від її переїзду на дачу Остап мав свій зиск: у нього з'явилася власна кімната й канікули в селі. Усе було класно: дім, сад, город, Нечуй, Лесь (навіть із Михасем) і тато у вихідні. Тільки шкода, що мама не приїздила.

VII

На риболовлю збиралися рано-вранці. Сонні хлопці позіхали на всі боки й ледь помічали, що саме тато складає в дорогу. Остаточоно вони прокинулися, коли занурилися по коліна в росяну, холодну до дрижаків траву на березі та вмостилися в човні, ламаючи тишу лунастим сміхом і плюскотом води.

Тато завів мотор. Човен зрушив і весело поплив, розтинаючи річкове плесо.

Остап із Лесем сиділи та мліли від ранкової свіжості й колючого тепла ковдри.

— Добре, що Михася не взяли, а то було б тісно, — прошепотів Лесь.

Остап подумав, що він перебільшує і місця навалом, але тільки широко позіхнув у відповідь.

Тато вимкнув мотор і розгледівся.

— Те що треба, — сказав і вручив хлопцям по вудці.

За деякий час вони вже сиділи, споглядаючи поплавці й тишком перемовляючись. Досить довго нічого не відбувалося. Хвилин п'ятнадцять.

Остап почав думати про термос із чаєм і канапки, що їм загорнула із собою Ба. Лесь відверто нудився. Раптом його поплавець тріпнувся, і хлопець панічно заходився тягнути вудку. Тато кинувся на допомогу, і вже за хвилину всі роздивлялися невеличку сріблясту рибку у відрі.

Побачивши задоволену пику Леся, Остап набурмосився. Проте скоро його поплавець теж весело застри-

бав у воді. Риба ловилася справно, і всі були такі зайняті й задоволені, що геть забули про канапки з чаєм.

Поки рибалки вдивлялися в поплавці та хвилі на воді, позаду них у відрі шаруділа здобич. Краєм ока Остап помітив дивний рух, а коли обернувся, то зойк вихопився сам собою.

Біля відра на задніх лапах стояв... Нечуй. Він зачаровано вглядався у відчайдушний танок спійманих рибин, обережно простягаючи до них лапу.

Остап закляк на місці. Лесь заметушився, гублячи увагу й вудку. Тато кинувся до kota. Між ними відбулася нетривала, але запекла боротьба, і Нечуй у компанії з мотором шубовснув у річку. Після гучного плескоту все замовкло. Хлопці дивились, як тато марно занурює руки у воду.

— Гаплик, — оголосив зрештою. — Коту і мотору.

Остап із Лесем злякались, та вже за хвилину неподалік від човна з води показалася голова kota. Не те щоб він був на себе схожий: вуха відведені назад, вибалушені очі. Але ніхто не мав сумнівів, що то Нечуй.

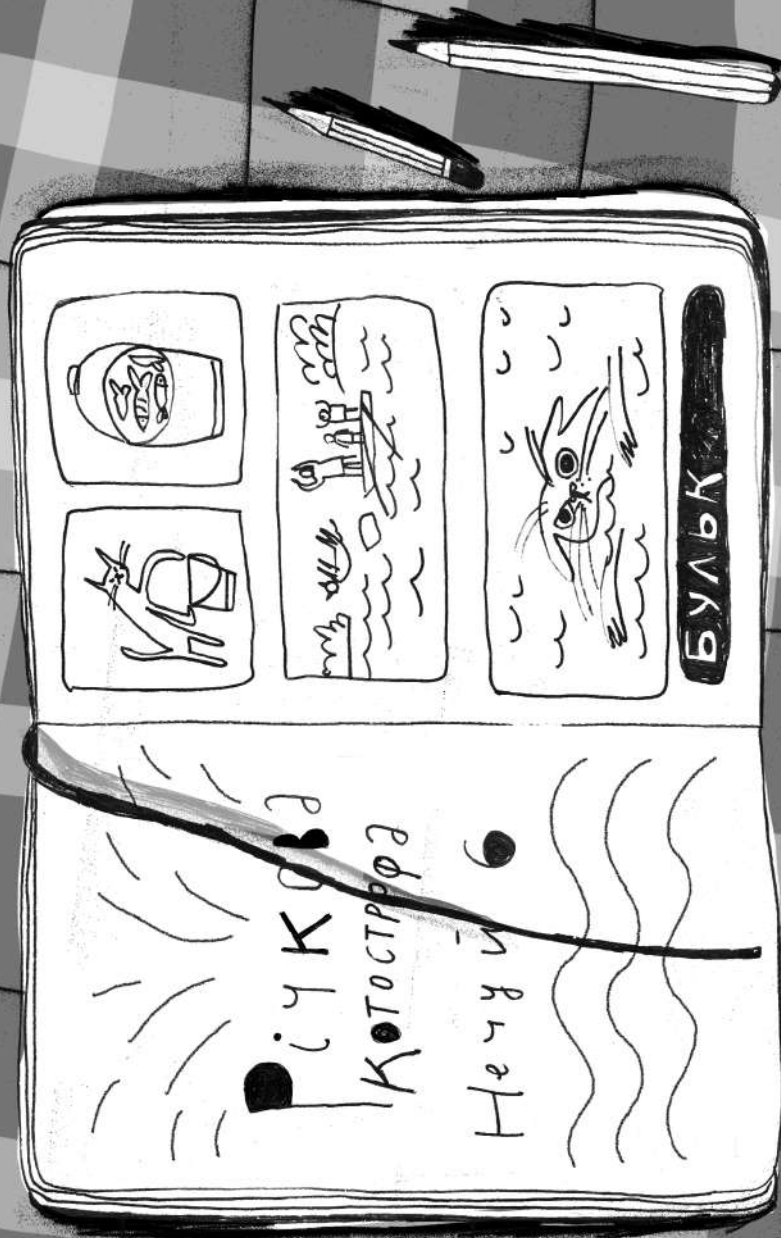
Тато покликав kota, проте той, як завше, не зважав і рухався до протилежного берега так прудко, наче мотор, із яким він випав, працював десь позаду на повну силу.

До берега рибалки дісталися тільки по обіді.

Михась аж тремтів від захвату, слухаючи їхні оповідки про рибу, kota, мотор і ганебне повернення на буксирі. Ба посміювалася та примовляла:

— Добре, що я сама на цю авантюру не погодилася!

— Чого ж, ма, — відказував тато, — може, якраз із тобою на борту катастрофа нам би не загрожувала!

— Та ну, вигадуй тут мені, — відмахнулася Ба й узялася чистити рибу.

Поки тато з хлопцями мастили кремом обгорілі носи, щоки та руки, Ба вправно обкачувала рибину за рибиною в борошні й кидала на гарячу сковорідку. Тим часом Нечуй, котрий повернувся до хати задовго до інших пасажирів човна, припав до тельбухів.

Після вечері Остап намалював цілий комікс під назвою «*Річкова котострофа. Нечуй б*». А потім чимдуж намагався відволікти тата, аби той не зробив Нечую характері чи ще яку шкоду, від якої кіт точно не воскресне.

VIII

Літо текло неспішно, просочувалося в кожну шпаринку буття Остапа: позолотило йому плечі й обличчя, вибілило темно-русявий чуб та лишило кілька синців і цілком пристойних подряпин.

Ранок починався з духмяного хліба з маслом і медом або гарячих грінок у клярі. Ба давала Остапові доручення, але їх виконання рідко займало більш як півгодини: відчинити хвіртку до річки, зібрати в горня суницю чи порічки, віднести сміття до компостної ями, відкрутити кран для шланга, приглянути за молоком чи варенням на плиті.

Увесь інший час був у їхньому з Лесем повному розпорядженні. Хлопці встигли дослідити всі двори на своїй вулиці, що переважно належали відсутнім у будні дачникам, а ще знайшли стежку до старого кар'єру, де серед дрібного сміття та піску можна було надібати чималі темно-сірі кам'яні брили, що красиво вигравали на сонці срібними блищиками.

Роверами вони діставалися до невеличкого поля край дубового гаю та донесхочу наїдалися там молодим горохом, часом прямо із соковитими стручками. Щоразу, як Остап повертався з довгої велопрогулянки, Ба невдоволено питала:

— Де були?

— Та на морві! — завжди звучала відповідь, хоча зазвичай то була тільки напівправа. Шовковиці росли значно ближче від дому, і хлопці спиналися біля них лише на зворотному шляху — аби поскубати.

Присікатися не було до чого: долоні та губи Остапа промовисто чорніли від ягідного соку, і тільки знайдена в кишені жменька гороху чи викопаний у кар'єрі самоцвітний скарб могли видати в ньому справжнього пройдисвіта.

У своїх спостереженнях за Нечуєм Остап із Лесем не надто просунулися: певно, аварія на річці не захочувала кота до марних ризиків. Остапові страх як сподобалося, що тато назвав її «котострофою».

Відтак вони з Лесем заходилися згадувати всі «котячі» слова, щоб сформувати перший у світі котословник.

Спочатку там з'явилися:

котопульта *котедж*
котел *котострофа*
 і *котлета*.

Потім —

кітель *котокомби*
нявкіт *гавкіт*
аперкот і *воркотун*.

А тоді ще:

котигорошко *котолик*
буркотун *стрекіт*
брязкіт *рокіт*
цокіт *хрумкіт*
гуркіт *лоскіт*
плескіт *хрускіт*

плюскіт грюкіт
 дзенькіт смакота
 спекота гіркота
 котолог бойкот
 і наркотик.

Тато підказав:

антрекот котоклізм
 котофалк котомаран
 котегоричний.

Ба видала:

котильйон катушка
 теракота котманду.

І навіть Михась додав своє:
 беркиць.

Остапові подобалось уявляти ці слова справжніми котами чи якимись особливим штуками з котячого всесвіту. Скажімо, Бойкот, Гуркіт, Хрускіт і тим паче Гавкіт, безумовно, були крутими пацанами, а от Катушка та Смакота здавалися милими пухнастими кицюнями. Котолік та котолог, імовірно, були лікарями або вченими. Ясна річ, котомаран, котофалк, катушка та котопульта слугували транспортними засобами. А що таке котоккомби й котоклізм, краще було й не уявляти.

Згодом Остап пригадав десерт панакоту, який мама готувала на Новий рік, і додав її в котословник.

Тепер у маминому записнику було справді записано багато слів, і Остап дуже з цього приводу тішився.

Котячі слова з'являлися навіть уві сні: Нечуй промовляв їх голосом телеведучого, або ж вони пролітали зграями літер перед очима. Щоправда, на ранок Остап жоднісінького не пам'ятав.

IX

Ба мріяла про люпини на клумбі вже давно. Торік вона таки купила в крамниці насіння й восени посіяла квіти неподалік від веранди.

— Які вони будуть, ті люпини? — допитувався Остап.

— Білі, рожеві та фіолетові, — відказувала Ба, тямуючи Остапові насіннєвий конверт з фотографією. І додавала: — Якщо пощастить.

Ба не просто пощастило, а супер як пощастило. У липні на клумбі зацвіли довгасті, схожі на свічки, квіти: білі, рожеві та фіолетові, а ще — червоні й бордові. Було навіть два жовті, наче лимон, якими Ба особливо пишалася.

Остапові подобалось обхоплювати рукою суцвіття й проводити, не розтискаючи пальці, знизу вгору, аж до верхівки-свічечки. Він відірвав собі маленьку квітку внизу, довго її вивчав і зрештою виявив, що вона схожа на летючий корабель: ось човник, ось щогла, а ось і вітрило. А якщо взяти квітку двома пальцями, мов прищипкою, і натиснути посередині, вона роззявить рота, ніби собачка: гав.

Усі ці досліді Остап звісно проводив таємно від Ба: надто вже вона тряслася над люпинами. Не розказував він про відкриття й Лесеві, адже боявся, що той насміхатиметься чи пообдирає всі квіти. Хлопчик поклав один кораблик-собачку в записник і вже за кілька днів мав засушену квітку — для мами.

Єдиним спільником Остапа на клумбі був Нечуй. Він походжав навколо кущів, нюхав листя, торкав лапами суцвіття та мружив очі на бджіл, які підлітали до квіток по нектар.

Урешті Нечуй і собі розкуштував квітки. Перехилив стеблину одного з жовтих люпинів і почав її об'їдати, мов кукурудзу з качана. Це було страх як кумедно, і Остап охоче дивився б на цю виставу чи не півдня, проте, остерігаючись, що за понівечену квітку влетить саме йому, врешті покликав Ба.

Вона не поспішала, як і Нечуй, котрий продовжував жувати. Коли ж Ба з'явилася біля клумби, то, звісно, нагримала на обох. Кіт хутко підскочив і ніби вже збирався тікати подалі від вселенського гніву, але натомість пішов повагом, неспішно, якимось навіть задерев'яніло, наче лапи йому заіржавіли.

— От сміхота! — вишкірився Остап.

Але Ба цитьнула на нього й обережно підійшла до кота. Нечуй жалібно нявкнув, кхекнув, крутонув головою й повалився на бік. Остап тихенько наблизився. Кіт лежав, голосно сопів, бив хвостом і трохи здригався.

— Що це з ним?

— Схоже, отруївся, — відказала Ба, схопила Нечуя на руки й побігла в дім. Там вона загорнула його в ковдру та почала дзвонити по мобільному.

— Ти татові дзвониш? — допитувався Остап, з острахом поглядаючи на Нечуя.

— Ні, — похитала головою Ба. — Ану піди зачини хвіртку біля річки, а потім взуйся в кросівки.

Остап прожогом кинувся виконувати, тільки краєм вуха почув, як Ба з кимось говорила.

Незабаром до воріт під'їхала машина.

«Овва, такий джип, як возив Ба з роботи!» — подумав собі хлопець. І за кермом справді сидів водій Паша, котрий багато разів відвозив їх разом додому.

— Агов, Остапе! — гукнув він. — Доброго дня, Поліно Леонідівно! Марина вже в курсі, чекає на вас у клініці. Сідайте мерщій.

Машина їхала швидко-швидко. Дорогою Остап зрозумів, що Марина — дружина Паші, яка працює у ветеринарній клініці. Загорнутий у ковдру Нечуй лежав сумирно, дихав важко та закочував очі.

— У нього гарячий ніс, — прошепотів Остап. — Він житиме?

— Не знаю, — хмурилася Ба. — Не знаю, Остапе...

X

— Витягли вашого розбишаку з того світу! — повідомила з усмішкою пишна тітонька в зеленому костюмі, яка виявилася Мариною. — Гостре отруєння алкалоїдами. Скільки ти, коте, тих люпинів з'їв? — запитала вона в Нечуя, але той здивовано вивчав свою праву лапу. — Довелося поголоти йому лапку, щоб поставити крапельницю. І шлунок ми йому промили. Шануйся, коте! — Марина підморгнула мені й передала kota на руки Ба.

Їхати з Пашею назад було значно цікавіше. Хвилювання вгамувалися, на душі стало легко. Остап сидів на задньому сидінні, пив сік із пачечки з соломинкою, заглядав у тоноване скло та гладив Нечуя, прислухаючись до розмови дорослих.

— Без вас, Поліно Леонідівно, в офісі не те, — сказав Паша.

— Не вистачає мого залізного кулака? — усміхнулася Ба.

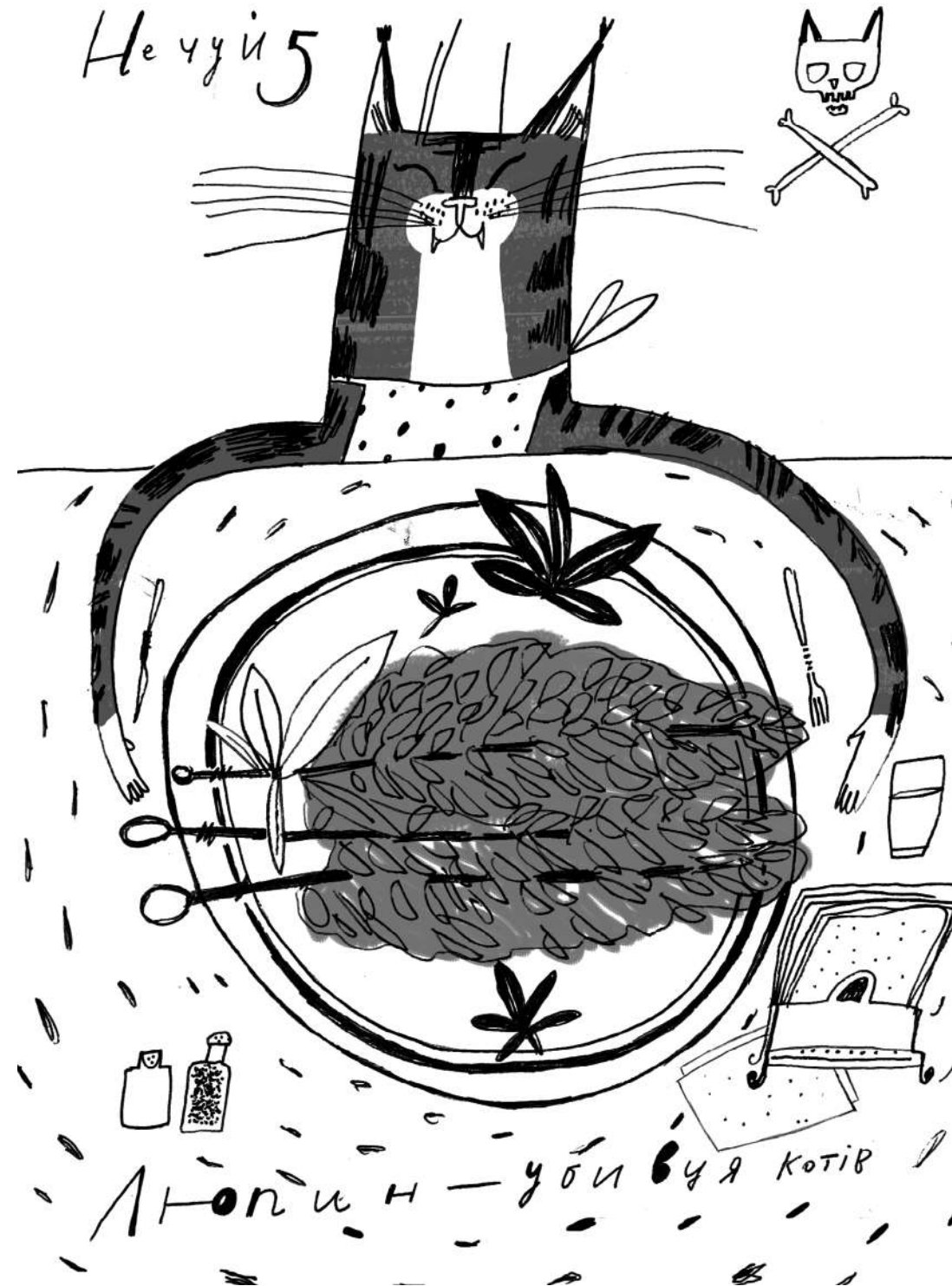
— Ага, і березової каші! — підхопив він.

— Та, бач, моя каша вже не та. Я тепер тільки в селі господарюю.

— Воно теж незле. Дім, сад, річка — затишно у вас. Катарсис.

— Та який там катарсис із цими розбишаками, — махнула Ба рукою на заднє сидіння. А потім додала: — Ти, Пашо, приїзди якось у гості. Із Маринкою, звісно.

— Кота провідати?

— Кота, щоб його, — засміялася Ба. — І мене...
 — І мене. Мене також! — додав Остап ззаду та гучно втягнув соломинкою залишки соку.

Коли вони повернулися й попрощалися з Пашею, Ба надягла садові рукавиці та повисмикувала всі люпини з клумби. Нечуй лежав на ганку, лизав свою поголену лапу й муркотів. Остап старанно замалював кота з люпинами, наче із шашликами, написав поруч *«Люпин — убивця котів, або Нечуй 5»* і зобразив череп з кістками. До котословника додалося нове слово — котарсис. Що воно таке і яка буває березова каша, хлопець не знав, але вирішив запитати пізніше в тата.

— Мені шкода твоїх люпинів, — сказав тихенько Остап, обіймаючи ввечері Ба.

— Та ну їх, — зиркнула вона на відро з люпинами, що стояло на шафі, куди Нечуй не міг дістатися. — Нехай тато забере в місто.

— Для мами? — спитав Остап обережно.

— Авжеж. Скаже, що від тебе.

— Ні, давай від нас.

— Добре, від нас... Ну, де там твоя книжка? Неси вже. Он Нечуй влаштувався слухати.

За кілька тижнів у котословнику з'явилося ще кілька новинок: дзенькіт, бренькіт, котлован, а також малюнок під назвою *«Консервована смерть, або Нечуй 4»*.

Після невдалої риболовлі (власне риболовля була непогана, але повторювати той досвід тато рішуче відмовлявся) риба з'являлася на столі тільки в консервах. Ані Ба, ані Остап їх не любили, а от Нечуй просто обожнявав.

Зачувши звук консервного ножа, що відкривав металеву кришку, кіт нісся до місця подій торпедою. Плутався в Ба під ногами, нервово переступав із лапи на лапу, облизувався, няккав і муркотів, ніжно заглядаючи в очі кожному, хто мав божественну владу над омріяною консервою.

Бички в томаті, шпроти чи сардини в олії, печінка тріски чи рибний паштет — усе йому було до вподоби, причому їсти треба було обов'язково прями́сінько з бляшанки, довго вовтузячи її верандою. Саме ця рибно-консервна пристрасть ледь не згубила Нечуя одного дощового дня.

Ба пішла до сусідки, а Остап, Лесь і Михась грали за круглим столом у передпокої в «Каркасон». Серед ритмічного торохтіння крапель лунав характерний скрегіт бляшанки об цемент. То Нечуй ласував в'єтнамською консервою з так званих старих запасів Ба, їсти яку через рибний сморід ніхто, крім кота, не наважився (Остап сказав, що в неї запах —

кишки виблювати). Раптом шурпання припинилося, натомість почулись утробні звуки та кректання. Хлопці миттю вибігли на веранду.

Спина Нечуя вигнулась досконалою дугою, а лапи розчепірилися. Кіт із виряченими очима пихкав і кректав. Потім присів на лапи й почав кашляти, зайшовся хропінням, покрутився, мов ужалений, розпластався та завмер.

— Вдавився! — констатував Лесь, заглядаючи в майже порожню бляшанку.

— Ко-о-оти-и-ик! — захникав Михась.

— Ба-а-а-а! — закричав Остап і кинувся до сусідського подвір'я.

Коли за кілька хвилин вони з Ба прибігли назад, на веранді панувала ідилія: Нечуй старанно вилизував лапу, Михась, сидячи навпочіпки поруч, лагідно гладив його по спині, а Лесь, стоячи над братом із гордим виглядом, примовляв:

— Оце ти, Михасю, даєш!

Подальше з'ясування обставин зрештою змалювало картину порятунку кота. Схвильований і не готовий змиритися з передчасною загибеллю Нечуя, Михась схопив його на руки й почав трусити. І робив це так завзято, що зрештою кіт гучно ригнув і викашляв здоровенний шмат риби. Перевірити його реальний розмір було неможливо, бо, тільки-но оклигавши, Нечуй обнюхав шматок і... з'їв. Щоправда, продовжувати трапезу він відмовився.

І Ба, і Остап були під враженням від Михасевої рятівної вправності, але найбільше вона приголомшила головного свідка — старшого брата. Михась

КОНСЕРВОВАНА СМЕРТЬ

Henry 4

раптом виріс в очах і висловах Леся до «дружбана» та «братана». «Знай наших», — авторитетно кивав він, переповідаючи історію порятунку Нечуя.

Лесь більше не проганяв Михася від себе, і тепер хлопці всюди ходили втрьох. Звісно, малого не відпускали далеко з подвір'я, але на те й не було потреби, бо зовсім поруч з'явилася нова забава: після тижня невпинних дощів вода в річці піднялася й затопила півсаду.

Не треба було прочиняти хвіртку на берег, адже паркан увесь пішов під воду. Добре, що сад був на схилі, тож самій дачі нічого не загрожувало. Трава й кущі поринули в річкову каламуть, дерева, зливаючись із власними відображеннями в одне ціле, здавалися чарівними химерами. Під вечір жаби розходилися несамовитим кумканням просто під вікнами. Хтось загадково талапатився й шурхотів у темряві ще до недавня знайомого та затишного саду.

Щоранку хлопці встромляли довгі патики, аби заміряти рівень води, і вже наступного дня не знаходили від них навіть сліду — хтозна, чи то вода справді підіймалася так швидко, чи течія або радше таємничі нічні створіння висмикували ті нехитрі глибиноміри.

Купатися в «багнюці та жабурині» Ба не дозволяла, але хлопці все одно сновигали мілиною, часом занурюючись по коліна, по пояс або й по самі вуха. Вода була тепла, мов компот. Від неї тягнуло болотом і травами.

Лесь запропонував майструвати пліт, Остап схилився до каное, але не мав уявлення, як його робити. Зрештою хлопці таки взялися за пліт. Проте з підручних матеріалів — гілок і дровиняк, позазбираних

деінде, — великий він не виходив. Тому Лесь наплягав, щоб на їхньому міні-плоті помандрував Нечуй. Михасеві ідея, звісно, сподобалася, кота взагалі ніхто не питав, а от Остап був категорично проти.

Урешті-решт готовий пліт вирушив у плавання зі старою голою одноокою лялькою, котру Ба знайшла в одному із закутків на горищі. Ляльку назвали капітаном Клоп-Циклопом, а для плота-корабля Лесь запропонував героїчну назву «Хілак форте».

Відплиття супроводжувалося святковими оплесками, вигуками та феєрверками з кульбаби. Проте пліт недовго протримався на воді. За кілька хвилин ліва частина почала занурюватись, і скоро на поверхні лишився тільки Клоп-Циклоп.

Капітан навіть не змигнув своїм єдиним оком і мужньо тримався за судно до останнього. Власне, вибору він не мав, адже завбачливі хлопці досить міцно прив'язали його до плота.

— Як думаєш, це через незбалансованість корпусу? — запитував у Ба розчарований невдачею Остап.

— Та ні, мабуть через назву, — не стримувала усмішки Ба.

Потім прихав тато й не без кпинів уточнив, що «Хілак форте» — ніяка не крута назва, а ліки від проносу. Такий ганебний промах був іще гіршим за саму корабельну аварію. Розрадити хлопців могли лише вечірні жахастики біля багаття, тож тато призначив сходуни на дев'яту вечора. На щастя, до їхнього місця посиденьок вода не дісталася. Цього разу до забави допустили й нещодавнього героя-Нечуєрятувальника Михася.

XII

— Темної-темної ночі, коли на небі не видно ані місяця, ані зірок, із чорної, мов смола, річки виходить на берег звір... — таємничим голосом розповідав тато, піднісши до обличчя ліхтарик.

— Водоласка? — перервав його Михась.

— Яка ще водолазка? — спитав Остап здивовано.

— Ласка, котра у воді живе. Ваш кіт із нею дружить.

— Що ти верзеш? — обурився Лесь.

— Та-а-ак, а з цього місця докладніше... — озвався тато й опустил ліхтарик.

— Вона до вас отам вилазить, — показав Михась у бік хвіртки. — У саду шурпається чи на дереві сидить. Я бачив з-за нашого паркана. Чесно. І Нечуя з нею. Спитайте його!

— Та він хіба скаже, дурило? То ж кіт! — штовхнув Лесь брата ліктем.

— Ану ша, — погрозив тато Лесеві. — Кажеш, тут у нас, у саду?

— Ага, отам. Звідси не видно, треба хату обійти.

— Тату, ходім! — підскочив Остап, хапаючись за ліхтарик.

— А може, не тре... — почав було Лесь.

— Нумо тишком за мною, — підвівся тато й почав пробиратися повз дім до паркана.

Хлопці ступали за ним вервечкою: Остап, Михась і Лесь, який повсякчас оглядався.

Вони спинилися біля кущів порічки, коли Михась прошепотів:

— Осьо, Нечуй.

Посеред саду, зовсім поруч із водою, яка вже піднялася так, що молоді яблуні стирчали з неї тільки розлогими кущиками крон, у світлі блілого місяця сидів кіт. Здавалося, Нечуй вглядався в темну воду, що безшумно колихалася.

Раптом звідти вигулькнула невеличка гостроноса морда з блискучими вусиками, роззирнулася довкола й попливла до берега.

— Нрняву? — озвався кіт і пішов назустріч звіру.

— Водоласка, — мовив Михась, задоволено тицяючи пальцями.

З води зграбно вийшло щось середнє за розміром між котом і собакою, з маленькими вушками, середнім тілом і довгим хвостом. Спинилося, покрутило кумедною мордочкою, а тоді заходилося чи то терти передніми лапами щоки, чи то чистити вуса. Лапи в нього були з маленькими пальчиками, і Остап зачаровано дивився на ті рухи й на самого звіра.

— Нрняву? — підійшов кіт до візитера й обнюхав його.

— Прф-фс, — пирхнув звір і заходився мацати морду кота.

Нечуй недовго терпів таке неподобство і врізав звіру лапою. І коли Остап уже очікував справжньої бійки, кіт і невідомий звір просто завмерли на березі.

Якщо вони й вели якусь дружню розмову, чути її не було. Проте за кілька хвилин «водолазка» знову попрямувала до води. Вона трохи поплавала туди-сюди, потім видерлася на одну з гілок затонулої яблуні, пошаруділа листям і обнюхала маленький

зелений плід. Нечуй уважно стежив за звіром, а хлопці — за ними обома.

— Нрняву? — знову звернувся кіт до «водоласки».

Вона миттю шубовснула з дерева у воду, зникла на кілька хвилин, а тоді вилізла із чимось у зубах. Судячи з того, як жадібно Нечуй припав до здобичі, яку «водоласка» поклала перед ним, то була риба.

— Тату, це бобер? — запитав Остап тишком.

— Схоже, видра. А наш Нечуй — нівроку хвацький хлопак.

Тут під ногами в Леся чи Михася тріснула гілка. Видра стрімголов помчала до води, зникла в річці й більше не показувалася. Нечуй кілька разів роззирнувся, зблиснув очима в темряві й продовжив їсти.

— Водоласка... — мрійливо повторив Михась.

— Видра. Сказали ж тобі, — пробурчав Лесь. — А ти все своє «водоласка-водоласка»!

— А ти звідки про ласку знаєш? — запитав тато. — Теж бачив?

— Та дідусь нам показував був, — відповів Михась. — Вона в курей яйця краде, а в діда й баби під стріхою жила.

— Точно! Ми її оцтом проганяли! — згадав Лесь і собі.

— Як то — оцтом? — не зрозумів Остап, уявивши якесь страхіття.

— Дідусь казав, як налляти оцту там, де ласка живе, вона втече, бо подумає, що то ведмідь напісяв!

Хлопці захихотіли, а тато вирішив, що це дуже мудро й головне — екологічно.

— Ба, ми бачили видру! — заявив Остап, щойно вони з татом повернулися додому.

— Та лазить тут ночами вже з тиждень, — навіть оком не змигнула Ба. — Лягайте вже спати.

— А Михась нічо такий, правда, тату? — запитав Остап уже в ліжку.

— Авжеж, малий — те що треба! — підтвердив батько й несподівано додав: — А ти хотів би братика чи сестричку?

— Ну, мо-о-оже, — протягнув Остап, подумки вирішивши, що мати поруч когось на зразок Михася — непогана ідея. Хоча завести песика було б набагато крутіше. Але ж мама не дозволить. Тож він додав: — Я не проти сестрички — якщо вона буде симпатична. Але ліпше братика. Так собі з мамою і знайте!

— Домовились! — підморгнув тато й вимкнув світло.

XIII

Одного дня вода почала відступати. Протягом тижня хлопці виявили частину своїх глибиномірів, котрі стирчали серед багнуки та вицвілої, зім'ятої в один бік трави, мов поодинокі залишки переможеної, але незламної армії.

Із глобальним відпливом відрі покинула сад. Розчарований Нечуй також кудись подався. Незабаром Остап із Лесем вистежили його біля так званої мажорної дачі. Кілька років тому на її ділянці все зрівняли із землею, звели двоповерховий будинок із величезними вікнами й сонячними батареями на даху, ще й облаштували басейн.

Усе це було обнесено високим парканом, із-за якого виглядали тільки верхівки кипарисів. Але хлопці добре роздивилися принади «мажорної» дачі з води, коли плавали з татом на човні. Господарі приїздили вкрай рідко — на кілька днів і великою компанією. Тоді на все село лунала музика, сміх і плескіт води в басейні.

— Стрибають з розгону, — припустив уголос Лесь.

— Слухай, а що значить «мажорна»? — зважився нарешті запитати Остап.

— А я хіба знаю? Так тато з мамою кажуть.

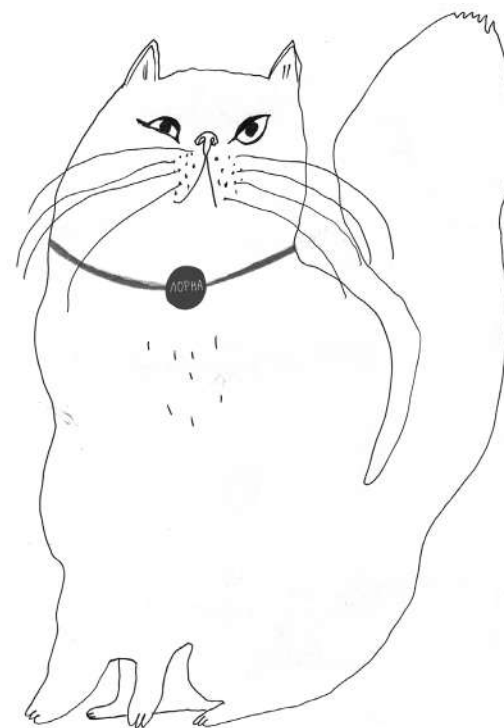
— Зрозуміло, — сказав Остап.

Хоч він насправді нічого й не зрозумів, але слівце звучало круто. Звичайно, не тоді, як його вимовляв Михась, бо звук «ж» в нього виходив якийсь смішний, радше схожий на «з».

Саме тоді, як на «мажорній» дачі зібралася купа народу, ворота її були прочинені, а автівки запарковані аж до вулиці, хлопці й надибали Нечуя. Він упав за тамтешньою кицькою — із винятковою статечністю походжав подвір'ям, озвучуючи нестерпні душевні муки гидким нявкотом.

Сама кицька мала такий вигляд, що Лесь назвав її «котяра». І це була влучна назва. Біла, пухнаста, із довгим хвостом-китицею та плескатою мордою, вона була чи не втричі більша за Нечуя й дивилася на нього, як на неподобство.

Вона пихато спостерігала за залицяннями Нечуя з округлої тінистої альтанки, де зі схожим зарозумілим

виглядом сиділа і її господиня — дівчинка років восьми з темними блискучими косами.

Помітивши незнайомих хлопців на велосипедах, дівчинка почала з ними битву поглядами. Лесь оцінив ситуацію, раптово випнув груди й кинув Остапові:

— До кінця стежки — хто швидше!

І зірвався з місця, здіймаючи за собою пил.

Остап вирішив не відставати, але, звісно, програв. Він услід за Лесем кілька разів проїхав, петляючи, поміж автівок і повторив усі його фінти та фокуси. Остап швидко збагнув, що їхні викрутаси справляють на дівчинку певне враження, хоч вона й не виказувала вголос своїх емоцій.

Урешті Остап урвав мовчання:

— Ми взагалі по свого кота приїхали. Я — Остап, а це — Лесь. Ми он із тих будинків. Сусіди.

— Я — Емма, а це — Лорна. Вона чистокровна перська кицька, — відповіла дівчинка, не залишаючи альтанки.

— Чистокровна? — озвався Лесь. — Прикольно. А це твоя дача?

— Ні. Будинок дядька Антона. У нього уродини, а ми з мамою запрошені в гості.

— А чого ти не купаєшся? У басейні зараз круто! — мовив Остап.

Емма на хвильку замислилася, наче зважуючись, а тоді зрушила з місця й опинилася біля краю альтанки. Хлопці думали, що вона сиділа всередині на лавці, але виявилось, що дівчинка весь час була в інвалідному візку. Візок мав двигун і рухався із цікавим, ледь чутним дзижчанням.

— Ого! — вихопилося в Остапа.

— Я можу плавати, просто тут незручний басейн, — сказала Емма.

— А ти колись ходила? — запитав Лесь, злізаючи зі свого ровера.

Дівчинка похитала головою.

— А пробувала?

— Лесю, ти якесь дурне верзеш! — обурився Остап.

Однак Емма лише всміхнулася й виїхала до хлопців. Лорна йшла за нею слідом, не зважаючи на Нечуя, котрий принишк неподалік.

— А в школу ти ходиш? — далі випитував Лесь.

— Мама возить мене в навчальну студію. Не щодня. І ще в художку.

— Гарно малюєш? — запитав Остап.

— Просто жахливо! — Емма смішно закотила очі та зморщила ніс, а хлопці засміялися.

У неї були дуже худі ноги з гострими колінками, взуті в маленькі яскраві кросівки. А загалом на вигляд вона була як звичайна дівчинка у футболці та шортах. Її товсті заплетені коси вигравали на сонці красивими бузково-червоними відтінками. Остап ніколи раніше не бачив такого блискучого темного волосся. Йому кортіло потримати косу Емми в руках, натомість він нахилився погладити Лорну. Кицька зашипіла й мало не бахнула його лапою.

— Вона неприязна, — пояснила дівчинка.

— А ця штука розвиває велику швидкість? — показав на візок Лесь.

— Розвиває, — усміхнулась Емма. — Тільки маневрує не дуже... Хочете наввипередки?

— Е-е-е-е...

— А-а-а-а?

Поки хлопці ніяковіли, дівчинка вже котилася повз автівки до широкої стежки.

— Тільки давайте на велах по прямій, не вихляйте надто, — гукнула.

За незвичайними перегонами стежили тільки дві пари котячих очей. Нечуй і Лорна чемно сиділи біля воріт, поки Остап, Лесь та Емма носилися туди й назад, здіймаючи куряву. Звісно, хлопці трохи піддавались, але Емма на візку була справді дуже моторна. Захекані й почервонілі, вони нарешті спинилася біля воріт.

— Круто тобі, — мовив Лесь. — Можеш їздити куди завгодно. Вжух — і на місці. Майже як на мопеді.

— Та не круто, — відказала Емма. — Хіба всюди проїдеш? Сходи, бордюри... І пандуси переважно геть незручні. Голову можна зламати. Я навіть із під'їзду виїхати сама не можу.

— Відстій, — погодився Лесь, і хлопці принишкли.

— Там в альтанці є спрайт, — сказала Емма.

— Я принесу, — побіг Остап.

Вони по черзі сьорбали спрайт, передаючи пляшку одне одному, сміялися та чхали від колючих бульбашок у носі. Лорна покинула Нечуя і стрибнула на коліна до Емми. Наблизитися до візка кіт не наважився, тільки витріщався на веселу компанію, нашорошивши вуха.

Увечері Остап довго розповідав Ба про Емму і зрештою оголосив, що коли виросте — стане лікарем.

— Вилікую ноги Емми і... і... і оженюся з нею! — випалив онук.

— Ого! — здивувалася Ба. — А якщо не вийде?

— Тоді стану інженером і сконструюю пристрій, щоб вона ходила. Механічні ноги. Емма вдягне довгу сукню, і навіть не буде видно.

— Цікаво, — озвалася Ба. — А якщо це неможливо? Якщо Емма залишиться прикута до візка, що робитимеш? — не вгавала вона.

— Тоді... Тоді... — Остап замислився, але за мить відповів: — Тоді я приберу всі сходи й бордюри. І облаштую всюди ці, як їх, пандоси!

Ба нічого не сказала, тільки незграбно обійняла онука, цмокнула в маківку й вийшла з кімнати.

XIV

Поділитися грандіозними планами із самою Еммою в Остапа не вийшло. Уже наступного дня «мажорна» дача спорожніла. Біля воріт одиноко лежала пляшка від спрайту та сидів сумний Нечуй. Остап підібрав пляшку й поплентався додому. Кіт прийшов слідом.

Після розлуки з Лорною Нечуй став сам не свій. Незгоду з мінливістю долі він виказував найнепримирливішим чином — улаштував собі туалет прями-сінько на клумбі Ба.

Безпосередньо на місці злочину його ніхто не бачив, але сліди активних розкопок стали головним доказом. Тож Ба його сварила й тужливо зітхала над понівеченим квітником, що й так не надто тішив очі, відколи втратив увесь люпиновий цвіт.

Напевно, саме рятуючись від гніву Ба, одного вечора Нечуй опинився на даху. Яким чином він туди видерся, залишалося загадкою навіть для самого kota. Він явно не знав, як злізти, тож просто ходив край жолоба й нявкав.

— Сюди, Нечую, сюди. Тут можна зістрибнути на дерево! — показував Лесь котові шлях, але той не слухав.

— Нечую, я впіймаю! — тягнув руки вгору Остап, але кіт дивився на нього з недовірою.

— Треба драбину, — мудро зауважив Михась, але кликати дорослих йому ніхто не дав. Остап із Лесем вирішили самі здійснити рятувальну операцію.

Облізла зелена драбина підпирала стару черешню. Здавалося, забереш її — і перехилиться не лише дерево, а й увесь садок. Але ні: хлопці зрушили драбину з місця, а все залишилося там, де було. Хіба що вони самі трохи похитувались, поки тягли її до будинку.

Із наближенням рятувальної команди кіт занервував. А щойно драбина гучно вдарилась об край даху, прожогом понісся геть і зістрибнув з іншого боку. Хлопці покинули драбину й побігли до kota, проте від нього не було і сліду. Хоча ні, слід був: невеличка гірка землі з ямкою посередині — своєрідний кратер.

— Нечую-ю... — обережно покликав Остап, нахилиючись до заглибини.

Анітлень.

— Нечую, ах ти ж безсоромний поганцю! — пролунав голос Ба з боку клумби. — Усі настурції вивернув догори корінням. Я тебе приб'ю, їй-бо!

Ба вийшла з-за рогу й натрапила на хлопців.

— Що тут у вас?

— Нечуй із даху гепнувся, — відповів Остап.

— І де цей паразит?

— Крізь землю провалився, — сказав Михась і показав пальцем на ямку.

— То я його з-під землі дістану! — гаркнула Ба, проте не взялася до справи одразу, а пішла до хати.

Остап, Лесь і Михась чатували біля кратера. Остап дістав із кишені шортів записник і олівець, надряпав «*Нечуй 3*» і пробіг поглядом перелік котячих слів.

— А раптом він не вилізе? — запитав Лесь.

— Повинен, — відказав Остап. — За моїми розрахунками, у нього ще два життя.

— А-а, — озвався Лесь і вирячив очі на ямку.

З неї визирала маленька мордочка з темним хутром і гострим лисим носом. Очей у звіра наче й не було, проте були чималі пазурі на широких рожевих лапках.

Не встигли хлопці навіть зойкнути, як із засідки з-під паркана на таємничого звіра кинувся Нечуй. Попри блискавичну швидкість, кіт спіймав облизня: звір устиг сховатися назад у землю. Нечуй відчайдушно запрацював лапами. Навколо полетіли шматки ґрунту, за кілька секунд він уже викопав невеличкий котлован, але зрештою спинився, пригнувшись до землі й визнав поразку.

— Хто то був? — обережно запитав Михась.

— Кріт! — зметував Остап і дуже зрадів своєму здогаду. Це пояснювало геть усе.

Наступний тиждень провели в боротьбі з кротом. Від різноманітних пасток, капканів і отрути Ба категорично відмовилася, а от на шумові лякалки дуже покладалася.

Змайструвати таку лякалку міг навіть Михась. Треба було лише встромити металевий прут поруч із кротовим лабіринтом і насадити на нього якусь посудину: горщик, бляшанку чи пластикову пляшку. Щойно вітер нею заторохотить, кроту під землею почується набагато страшніший звук, ніж насправді, тож він почне шукати затишнішу місцинку деінде.

Урешті-решт хлопці встановили вісім шумових лякалок, на одну з яких Остап радо настроїв пляшку

від спрайту, випитого з Еммою. Коли здіймався вітер, йому навіть здавалося, що від цієї пляшки лунає наймилозвучніший грукіт.

— Вибач, коте, що сварилася на тебе, — сказала Ба ввечері Нечую, котрий улаштувався в неї на колінах. — Кріт поплутав.

Остап зручно вмовився в ліжку й дослухався, чи не чути торохкотіння знадвору. Нечуй легенько запускав кігті в піжаму Ба й муркотів.

— Ба, чого ви з мамою не помиритеся? — запитав Остап обережно.

Ба зсунула брови, потяглася по книжку на столі й відповіла:

— Тому що ми обидві надто вперті.

— А ката ти перепросила, — зауважив Остап.

— Бо я завинила, а він — ні. А з твоєю мамою інакше.

— І що ж робити? Я ж вас обох люблю й хочу обох бачити поруч.

Ба помовчала, трохи почухала за вухами ката й узялася до читання.

XV

Наступний малюнок і запис «*Нечуй 2*» з'явився в записнику, коли кіт потрапив під колеса Лесевого ровера. Попри те, що Нечуй оклигав доволі швидко, Остап страшенно образився на друга, бо підозрював, що той знехтував пересторогою щодо експериментів і навмисне наїхав на тварину.

Образа поступово переросла у своєрідне протистояння: хлопці тримали один одного в полі зору, всіляко демонстрували переваги незалежності та захоплено займалися власними справами.

Одного дня Лесь здалеку показав Остапові невеличку червону книжку з написом «1987» і оголосив:

— У мене тепер теж є записник! Мені прабаба дала. І в мене буде свій словник.

— Котословник може бути тільки один. Твій не рахується, бо мій був перший! — озвався Остап.

— А в мене буде не котословник, а... козословник! — відказав Лесь.

— Як то?

— Ну, козячі слова, телепню! Що незрозуміло? — І він зачитав уголос: — Козак, варикоз, маркіз, козилок.

— Дурня якась, — скривився Остап, та все ж трохи розхвилювався, що козословник може перевершити його котословник.

Без Лесевої компанії Остапу залишалося тільки тинятися за Ба. Їй досить швидко набридло постійне

НЕ ЧУЙ 2

й не надто помічне стирчання онука поруч, тому Ба вигадала особливе доручення: розбирати речі на горищі. Усе корисне та більш-менш красиве Остап міг лаштувати в хаті чи складати на свою полицю, а різний мотлох мав скидати на купу, яку згодом тато вивезе на смітник.

Заняття припало хлопцеві до душі. Ще донедавна Ба взагалі не пускала його на горище, тож усе, що там ховалося, було оповито таємницею або й чарами.

— Ну все, я йду до «таємної кімнати», — повідомив Остап, двічі сьорбнув чаю й піднявся драбиною, дожовуючи на щаблях грінку.

Учора по обіді він розбирав навалу з братів і сестер нещодавно затонулого Клопа-Циклопа. Потім надибав валізу зі старими годинниками, монетами, іржавим компасом і страхітливим льодорубом. Решту дня Остап провів порпаючись у тій валізі. Проте так і не викинув звідти жодної дрібнички. Геть усе здавалося йому неабияким скарбом.

Сьогодні ж довелося вступити в нерівну боротьбу з порохнявими ковдрами та килимами, які він уявляв собі то павуком-велетом Арагогом, то змієм Василіском. Остап так затято вовтузився та вигукував чарівні закляття, що невдовзі в горищному отворі з'явилася стурбована голова Ба.

— Що тут, дементор мене вхопи, відбувається? — гукнула Ба та суворо звела брови. Але вже за мить хихотіла разом з онуком.

Остап і Ба заходилися розбирати речі разом. Ба була безжальна й невблаганна до всього, що здавалось Остапові вельми цікавим: стара праска,

прим'ятий з одного боку термос, мішок із самотніми шкарпетками, картина з лісом і трьома ведмедями — усе прямувало в смітник. Аж раптом вони надібали коробку зі старими фотографіями — і забули про все на світі.

— Це твій тато, коли був малюком, — показала Ба на усміненого беззубого опецька у візочку.

— А он там татове й мамине весілля! — здогадався Остап, адже бачив схожу світлину в домашньому альбомі. Коли він був малий, то не впізнавав на весільних фото тата, оскільки той був іще без бороди. А от мама майже не змінилася, тільки вкоротила волосся.

— Ой, дивись, а це я молода, — витягла ще одну фотографію Ба.

Молода Ба широко всміхалася з чорно-білої світлини. Її волосся було заплетене в товсті темні коси, зовсім як у Емми. Дивовижно, яка вона була схожа та водночас несхожа на себе теперішню.

— Це тоді ти крутила козам хвості? — запитав Остап.

— Ага, і трохи раніше, — підморгнула Ба.

Остап витяг із коробки стосик, підперезаний стрічкою. Він ледь глянув на фото й уже знав, що там. А тому трохи розгубився.

— Тут дідусь, — тихо сказав і глянув на Ба.

Вона завмерла, і між бровами в неї лягла глибока зморшка. Ба взяла з Остапових рук фотографії, наче хотіла відкласти вбік, але натомість зняла стрічку, і вони разом почали роздивлятися дідусеві портрети.

На кожному він виглядав, немов кіногерой: ось, молодий, сидить із гітарою біля вогнища, ось у сму-

гастому тільнику стоїть під вітрилом на яхті, ось вони вдвох із маленьким татом сидять на коні, а ось із Ба на пляжі в смішних широчезних капелюхах.

— Мені подобається. Це де? — запитав Остап.

Ба всміхнулася.

— У Мексиці. Здається, це наше останнє фото разом.

Вона провела пальцями по зображенню й важко видихнула.

— Треба його в рамку! — озвався Остап і обійняв Ба.

— Треба!

Увечері перед читанням вони справді знайшли для світлини рамку й поставили на столі у вітальні.

— Ми гарно попрацювали, правда, Ба? — спитав Остап, вмовившись у своєму ліжку.

— Непогано, — погодилася Ба. — Треба буде ще із сараєм розібратися.

Хлопець завмер, бо згадав про їхнє з Лесем сховище. А тоді, аби трохи відволікти увагу Ба, запропонував:

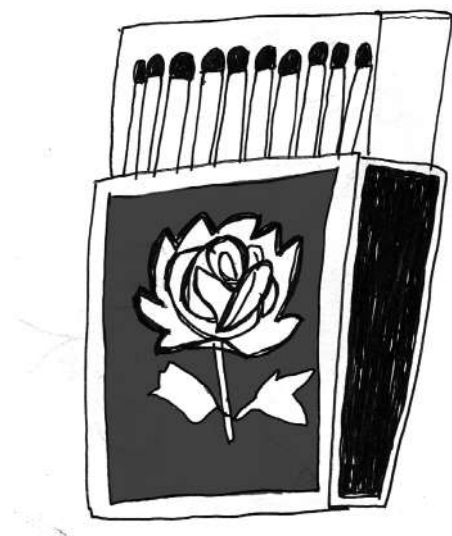
— А давай я сьогодні почитаю!

— Справді?

— Ага, ви з Нечуєм влаштовуйтеся зручніше в кріслі, а я читатиму. Що там у нас? «Коли наступного ранку Гаррі, Рон і Герміона прийшли снідати до Великої зали, вони одразу побачили там Драко Мелфоя...»

Проте загроза сховищу в сараї насправді прийшла зовсім не від Ба, а від когось значно меншого. Уже наступного дня знуджений сваркою Леся та Остапа

Михась із важким сопінням пробрався в занедбане приміщення. Щойно очі звикли до бентежної півтемряви, хлопчик розгледівся. Перед ним здіймалося вдавене багаття, і радісна здогадка торкнулася маленького рум'яного личка. Михась хутко побіг у літню кухню й уже за хвилику повернувся із сірниками.

XVI

Остап вийшов надвір із льодорубом на плечі. Він перед цим побачив Леся з вікна, тож хотів похизуватися. Був упевнений, що своєю появою з такою незвичною зброєю справить на друга неабияке враження.

— Козир і глюкоза, — озвався Лесь, водячи олівцем у своєму записнику. Він удавав, що геть не помічає ані Остапа, ані його розкішного льодоруба. Затим Лесь схопив свій ровер, викотив на стежку й без поспіху поїхав у бік кар'єру.

Коли Лесь сховався за рогом, Остап голосно зітхнув, притулив льодоруб до паркана й вирішив усю свою увагу зосередити на Нечуї. У kota залишилося всього одне життя, яке треба було оберігати.

Нечуй поводився чемно, вилизував свій рябий пухнастий бік. Тільки-но Остап подумав, що все не так уже й погано і можна записати до словника слово розкішний, як Нечуй сторожко повів вухами й рушив у бік сараю.

Коли Остап нагнав kota, той уже прошмигнув усередину. У повітрі стояв запах диму.

«Хто це розвів вогонь так рано?» — подумав хлопець, прочиняючи двері. Наступної миті на нього війнуло таким жаром, що навіть брови засвербіли. Багаття було прямісінько в сараї і вже скидалося на пожежу.

— Нечую! — гукнув Остап і, мружачи очі від сліз, рушив углиб, де, як йому здалося, ворухнувся кіт.

XVII

У кутку, серед мотлоху та залізяк, сидів Михась. Він скулився і тихенько кашляв. Остап кинувся до малого й чимдуж почав тягти його до дверей. Зненацька щось тріснуло й обвалилося. Балка чи полиця впала перед входом і відрізала хлопцям шлях.

Михась мляво пручався і щось пищав поміж нападами кашлю. Остапа також душила ядуха та сльози — не лише від диму, але й від страху. Він притиснув до себе малого й затремтів. Спека була страшенна. Аж раптом до руки торкнулося щось холодне. Нечуй тицьнувся мокрим носом і протяжно вискнув:

— Нрняву?

Кіт пробрався між сапками та граблями в куток і обернувся, повертаючи увагу частим нявкотом.

Остап нахилився, видивляючись, куди рушив Нечуй. Кіт штовхнув мордою дошку в кутку, визирнув назовні, а тоді знову повернув голову.

— Думаєш, проліземо? — спитав Остап уголос і закашлявся. Він міцніше притис до себе Михася й поповз за котом.

Згори гепались держаки, але Остап не зважав. Щойно вони наблизилися до дошки, почав щосили бити в неї ногою. От коли б той льодоруб знадобився! З п'ятого чи шостого удару дошка піддалась і з тріскотом вилетіла. Михась проліз в отвір без жодних перепон, Остапові ж довелося тиснутися боком.

Коли він нарешті витягав ногу із сараю, усе всередині зайнялося. Михась хникав, Остап рачки відповз наскільки вистачило сил і знепритомнів.

Далі все було наче вві сні — сполохами. Обличчя Леся та Ба, холодна вода, плескіт по щоках, гіркий присмак у роті, маска на обличчі, від якої дихати стало значно легше, дорога в машині, незнайомі голоси, запах ліків і багато світла, татів голос (сердитий чи розпачливий?), мамине обличчя, її поцілунки та сльози, Ба, котра її обіймає.

— А Нечуй живий? — запитав Остап хрипко, коли прокинувся в незнайомій кімнаті з салатовими стінами та сліпучим квадратом вікна. Поруч, тримаючись за руки, наче найліпші подруги, сиділи Ба і мама.

Мама зойкнула й припала до сина. Ба на мить зазмерла, а тоді похитала головою:

— А що йому зробиться?

— Ти ж казала, що в ката лише дев'ять життів. А Нечуй свої витратив. Я рахував, — прохрипів Остап, підводячись.

— Тихше, синку, тихше, — благала мама.

— Та то хіба кіт? — пхекнула Ба. — То непорозуміння якесь. Його й чорти не вколошкають. Усе з ним гаразд... Ану цить мені, лежи тепер спокійно!

І незважаючи на суворий тон, Ба дуже лагідно погладила Остапа по голові та підтягла ковдру до його підборіддя.

Згодом Остап розповів, що сталося. І переповідав цю історію ледь не сто разів. Про Нечуя — «рятівника

дітей із пожежі» — навіть написали в місцевій газеті. На фото він вийшов дуже статечним і поважним.

«От би Лорна читала газети... Вона б одразу закохалася!» — подумав Остап і одразу ж згадав про Емму.

Тато ж повідомив, що причина котячої солідності в тому, що тепер Нечуя-героя залюбки годує все село.

— Кажу вам, якщо цей кіт і помре, то тільки від того, що лусне, — запевняв він.

Остап і Лесь помирилися, не зронивши жодного слова. Тепер Лесь усюди ходив із Михасем, виконував усі його забаганки й навіть подарував рукавицю Спайдермена. Назавжди й за «просто так».

Звісно, малий отримав на горіхи, бо поцупив сірники та влаштував пожежу. Але значно важливішим було те, що зрештою ніхто не постраждав.

До кінця літа залишалося два тижні. Остап із татом розчищали згарище, мама й Ба лаштували пікнік у саду, сміючись і тихо перемовляючись. Нечуй видерся на дерево й поглядом відчайдуха дивився на світ. Якби хтось справді заходився фіксувати кожен випадок, коли він ризикував життям, не вистачило б ніякого записника.

Літературно-художнє видання

Олександра Орлова
НЕЧУЙ НЕВМИРУЩИЙ

Для молодшого та середнього шкільного віку

Ілюстрації *Грасі Олійко*
Головна редакторка
видавничих проєктів «BaraBooka» *Тетяна Стус*
Літературне редагування *Юлії Підмогильної*
Макет, верстка *Устини Лукашук*
Технічне редагування *Олени Румянцевой*

R987008У. Підписано до друку ??.02.2019.
Формат 60x90/16. Папір офсетний.
Гарнітура Open Sans. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 4,5.

ТОВ Видавництво «Ранок»,
вул. Кибальчича, 27, к. 135, Харків, 61071.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 5215 від 22.09.2016.

Для листів: вул. Космічна, 21а, Харків, 61145;
e-mail: office@ranok.com.ua
Тел./факс: (057) 719-58-67.

З питань реалізації звертатися:
Харків, тел.: (057) 727-70-77;
e-mail: deti@ranok.com.ua

ДАВАЙ
КНИГОДРУЗЯЧИТИСЯ!

«BaraBooka. Простір української дитячої книги» — це перший український універсальний інформаційний ресурс про літературу для дітей та юнацтва.

Проєкт підтримки дитячого читання спрямований на широке коло читачів: від батьків і дітей, які вже можуть самі вирішувати, що почитати, до фахової спільноти науковців, педагогів і бібліотекарів.

У центрі уваги БараБуки — вітчизняні автори, ілюстратори й перекладачі. На сайті можна дізнатися про новинки книговидання для дітей і прийоми заохочення до читання, а також почитати інтерв'ю з письменниками, ілюстраторами, психологами й дітознавцями.

БараБука проводить невіртуальні зустрічі про книжки та дитяче читання з 2013 року. А з 2018 також допомагає класним рукописам стати чудовими книжками!

ЧИТАЙ УКРАЇНСЬКЕ!

ДАВАЙ КНИГОДРУЗЯЧИТИСЯ!

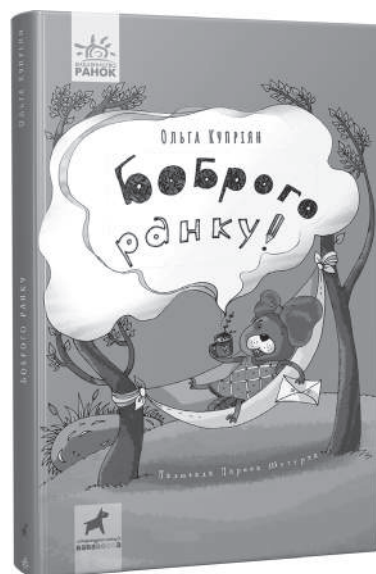

Олеся Мамчич.
Іванна і ванна

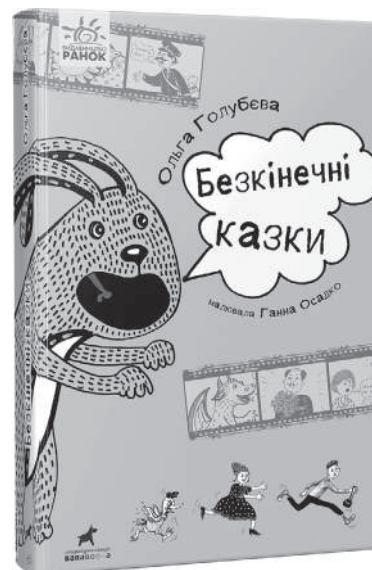
Якщо ванна ховається від тебе в шафі, служба термінової доставки губить підручник із математики, а вагітна привидка мешкає в найближчому супермаркеті — тоді ця книжка про тебе. Якщо ж нічого схожого не траплялося в твоєму житті — не журися. Ця книжка точно про твого сусіда! Хіба ж не цікаво знати, чому за стіною так підозріло щось вибухає?

Ольга Купріян.
Боброго ранку!

«Часом бути старшою сестричкою так виснажливо! Ще й мама з татом постійно зайняті, а на мене в них немає часу... — міркує собі бобричка Мартуся. — От би поїхати кудись далеко, щоб УСІ ЗНАЛИ!» Проте коли бобричка вступає до ліцею, виявляється, що молодші братик і сестрички не такі й докучливі, а за мамою й татом дуже скупаєш...

ДАВАЙ КНИГОДРУЗЯЧИТИСЯ!

Ольга Голубєва.
Безкінечні казки

«Ця книжка зветься безкінечною. А назва така, бо казки, зібрані тут, не мають кінця. А коли казка нічим не закінчується, тільки тобі вирішувати, що ж буде далі. Я пропоную три варіанти закінчення кожної історії, можеш обрати будь-який. А ще краще самому написати, чим скінчилася казка. Бо немає нічого безкінечнішого за фантазію!»

Ольга Голубєва.
**Неймовірні пригоди
Мандарини Сергіївни**

Мандарина Сергіївна — найсправжнісінька супергеройка, для неї немає нічого неможливого. Полагодити мотоцикл — запросто! Змагатися у стрибках із кенгуру — чом би й ні? А ще поїхати в гості до королеви, служити генералом, подорожувати навколо світу, перевиховати грабіжника та навіть купити замість огірків крокодила.

ДАВАЙ КНИГОДРУЗЯЧИТИСЯ!

Леся Воронина.

Суперагент 000

Нездоланний Суперагент 000, як і годиться всім супергероям, розплутує найзагадковіші злочини, перемагає найпідступніших ворогів і рятує світ від неминучої загибелі. Іронічний детектив знаної сучасної української письменниці Лесі Ворониної вже й сам став легендою. Сповнені жартів, іронії та смішних натяків, повісті про Гриця Мамаю зацікавлять дітей, підлітків і їхніх батьків.

Сергій Лоскот.

Таємне завдання капітана Кепа

Бувалий у бувальцях, суворий морський капітан Кеп отримує таємничого листа із завданням врятувати мешканців країни Щастя. У них викрали рубінове серце — запоруку їхнього безхмарного життя. Героїчний самітник приймає виклик. Хоча спокійне життя йому більше до смаку, все ж доводиться розплутувати клубок таємниць і загадок, а заодно розкрити секрет власного щастя.

